

PROF. DR.

AHMET ŞİMŞİRGİL

KAYI-II

OSMANLI TARİHİ

**ÇİHAN
DEVLETİ**

KAYI II
ÇİHAN DEVLETİ
II. Murad, Fatih Sultan Mehmed
Ahmet Şimşirgil

Osmanlı Tarihi

TİMAŞ YAYINLARI | 3275
Osmanlı Tarihi Dizisi | 89

EDİTÖR
Zeynep Berktaş

KAPAK TASARIMI
Ravza Kızıltuğ

1-9. baskılar KTB Yayınları
tarafından yapılmıştır.

28. BASKI
Nisan 2020, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-1294-7

9 786050 812947

TİMAŞ YAYINLARI
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
facebook.com/timasyayingrubu
twitter.com/timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Mega Basım
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No:3 Baha İş Merkezi
Avcılar / İstanbul
Tel: (0212) 412 17 00
Sertifika No: 44452

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	9
ÖNSÖZ	11
BİRİNCİ BÖLÜM	
II. MURAD HAN	17
FİTNEBAŞI BİZANS	18
DÜZMECE MUSTAFA	20
MÜTTEFİK ARAYIŞLARI	24
BRE TÜRK TURHAN!	26
MUSTAFA ÇELEBİ'NİN SONU	28
İSTANBUL ÖNLERİNDE	30
YENİ BİR FİTNE	32
ANADOLU HAREKÂTI	35
İZMİROĞLU CÜNEYD BEY	37
YÖRGÜÇ PAŞA'NIN FAALİYETLERİ	40
GERMİYAN BEYİ	42
BİR ZAMANLAR BATAKLIKTI	44
SELANİK'İN FETHİ	45
CENK MEYDANI'NIN METAI	47
O, KUDRETSİZ BİR KULUNUZDUR!	50
ENGÜRÜS SEFERİ	51
SIRBİSTAN'IN İLHAKI VE BELGRAD KUŞATMASI	53
JAN HUNYAD	55
BAŞ KAÇARSA	56
FIRSAT BU FIRSAT!	58
OSMANLILARIN ZOR GÜNLERİ	60
EDİRNE-SEGEDİN SULHU	63
KARAMAN ÜZERİNE FETVALAR	64
NEYLEYİM YALAN DÜNYAYI!	66
OSMANOĞLU AKLINI KAÇIRMIŞTIR!	69

VARNA SAVAŞI'NA DOĞRU	72
KÜFFÂRA KILIÇ VURAYIM	74
EY PADİŞAHLAR PADİŞAHI!	77
SAVAŞ	79
BİR TANE AK SAKALLI OLSAYDI... ..	83
VARNA SAVAŞI FETİHNAMESİ	85
BU KEZ MANİSA'YA	90
İKİLİK	91
BUÇUKTEPE VAKASI.....	95
MORA SEFERİ	96
ARNAVUTLUK SEFERİ	99
İKİNCİ KOSOVA SAVAŞI.....	101
BU DÜNYADA MAKSÜD OLAN.. ..	104
VEFATI	106
II. MURAD HAN'IN ŞAHSİYETİ.....	108
EY BİRİCİK CİĞER-PÂREM	115
HAKKINDA NE DEDİLER?.....	119

İKİNCİ BÖLÜM

FATİH SULTAN MEHMED HAN.....	123
İLK GÜNLER.....	124
BİZİMLE SALTANAT LAFIN EDERMİŞ... ..	125
ANLAŞMAYI BİZANS BOZDU	128
EDİRNE'YE GELİNCE GÖRÜŞÜRÜZ!	129
BU PADİŞAH ÖNCEKİLERE BENZEMİYOR.....	130
BİZANS'IN BOĞAZI OSMANLI'NIN ELİNDE.....	132
SAVAŞA HAZIR OLUN	133
GÖZLERİME UYKU GİRMEZ	135
NİYETİM VE HİMMETİM İSTANBUL ÜZERİNEDİR.....	138
BİZANS'IN HAZIRLIKLARI.....	139
EDİRNE'DEN HAREKET.....	142
MUHASARA BAŞLIYOR... ..	145

GEMİLER KARAYA YELKEN AÇTI	148
ŞİDDETLİ ÇARPIŞMALAR	150
SURUN İÇİ SADA-YI EZANLA DOLA!	152
ŞAN VE ŞEREF SİZLERİ BEKLİYOR.....	154
SON HÜCUM.....	157
ULUBATLI SURLARDA.....	160
İSTANBUL'UN FETHİNİ GÖREN ÜSKÜDAR.....	163
İNSAN HAKLARI	164
MİHMANDAR-I RESULULLAH.....	168
İSTANBUL ŞENLENİYOR	172
ÜNİVERSİTELER ŞEHİRİ	175
SIRP MESELESİ	177
BELGRAD MUHASARASI	179
ARNAVUTLUK MESELESİ.....	184
SÜNNET DÜĞÜNÜ.....	186
SİRBİSTAN'IN KESİN İLHAKI.....	189
MORA MESELESİ	193
KARADENİZ SAHİLLERİ	195
SİNOP'UN FETHİ	197
TRABZON'UN FETHİ.....	200
EFLAK MESELESİ VE KAZIKLI VOYVODA.....	205
ADALAR MESELESİ VE MİDİLLİ	209
BOSNA'NIN FETHİ	213
BÜYÜK SAVAŞ BAŞLIYOR.....	217
KOMUTANLARI DELİRDİ!	220
MACARLARLA SAVAŞ VE MÜSLÜMAN BOSNALILAR.....	221
BUYURDUM Kİ!.....	224
OSMANLI-KARAMAN MÜNASEBETLERİ.....	225
VENEDİK'LE SAVAŞLAR.....	229
UZUN HASAN.....	233
TOKAT BASKINI VE KİRELİ MUHAREBESİ.....	235
SEN VİLAYET YIKMAYI PADİŞAHLIK MI ZANNETTİN? ...	239

PUSU	241
OSMANOĞLU'NUN AYAĞINI ALDIM.....	243
OTLUKBELİ SAVAŞI.....	245
ÜLKESİNİ NEDEN ALMADIN?.....	250
KARAMAN BEYLİĞİNİN SONU (1474).....	253
ŞEHZADE MUSTAFA	255
MAHMUD PAŞA	256
KIRIM MESELESİ	259
BOĞDAN SEFERİ.....	265
MACARİSTAN YOLLARINDA.....	269
TEKRAR VENEDİK	271
İŞKODRA'NIN FETHİ	275
MISIR MESELESİ.....	278
İHANETİN BEDELİ	280
RODOS SEFERİ.....	283
ÇIKTI OTRANTO'YA PÜR VELVELE.....	287
FATİH'İN SON SEFERİ	290
FATİH ZEHİRLENDİ Mİ?.....	292
FATİH'İN ŞAHSİYETİ	296
İLMÎ YÖNÜ.....	301
ARAP'TA DAHİ EŞİ YOKTUR!	305
EY KUZEYDEN ESEN RÜZGÂR!	307
HAYIRLA YÂD EDİLEN DAYAK!	310
KANUNNAME VE KARDEŞ KATLİ.....	312
ŞAİR FATİH.....	317
İMAR FAALİYETLERİ	321
NE DEDİLER ?	324
MERKAD-I FATİH'İ ZİYARET.....	327
DİPNOTLAR.....	331
BİBLİYOGRAFYA	343
İNDEKS	346

ÖNSÖZ

Umumiyetle akademisyenlerin kaleme aldığı eserlerin okunmadığı yahut sıkıcı geldiği, toplumumuzda genel bir kanı hâline gelmiştir. Derinliğine yapılan ilmî araştırmaların, o sahanın uzmanı olan kişilerin dışında kalanları çok da ilgilendirmeyeceği, nihayetle bir müracaat eseri olarak kullanılacağı tabiidir. Dolayısıyla insanımız sosyal bilimlerde ve hassaten tarih sahasında mesleğinin başına araştırmacı etiketi getiren (araştırmacı yazar, araştırmacı tarihçi vs.) yazarların daha popüler üsluplu eserlerine yönelmek zorunda bırakılmıştır. Onlar da tabii olarak mevzuu daha cazibedâr hâle getirebilmek için ya bire bin katarak anlatmışlar, ilmîlikten uzak bir tarzda kaynak ve me haz göstermeden ele almışlar ya da kullandığı eserleri hiçbir tenkide tâbi tutmadan bilgilerini mutlak doğru gibi nakletmişlerdir. Böylece zaman içerisinde doğru ve yanlış bilgiler, birbiri içerisine girmiş ve ayıklanamaz bir hâle gelmiştir. Bu itibarla tarihimiz; konunun asıl uzmanları ile araştırmacı kimlikli popüler yazarları arasında sıkışıp kalmıştır diyebiliriz.

İşte *KAYI* serisi, böyle bir boşluğu doldurmak üzere yayımlanmaya başladı. Tamamen ilmî eserlerden ve konunun ana kaynaklarından her yaştan insanın zevkle okuyabileceğini ümit ettiğimiz açık bir dil ve akıcı, tatlı bir üslupla kaleme alındı. Önyargısız ve objektif bir biçimde okuyucunun değerlendirmesine sunuldu.

KAYI hakkında okuyucularım dan gelen tepkiler ve eserin kısa denecek bir zaman dilimi içinde üçüncü baskıyı yapması, bu arzunun yerine geldiğini gösteriyor. Gazeteci-yazar Murat Başaran'ın eser hakkındaki yorumu bu yönde yapılan değerlendirmelerin bir hulâsası niteliğindedir. Şöyle ki:

Biz kimiz?

Bu soruyla hâlleşmek zorundayız.

Üstünde düşünmeden, sonucunu içimize sindirmeden yol alamayız.

Nasıl olacak?

Temel eğitimin yıllarca süren tarih alerjisine rağmen, nasıl olacak?

Tabii olması gereken, okullarda çocuklarımıza, kim olduğumuzun ilmî, tarafsız, kompleksiz bir biçimde anlatılması, öğretilmesi...

Ama bu olamadı...

Osmanlı'yı aşğılamak, kötölemek veya yok saymak bir modaydı; gerçi geçti...

Merak sahiplerinin okuma ve öğrenme içgüdüsiyle kitaplara boğularak bir yerlere varmaları ayrı bir zahmet ve övgüye değer...

Ama bunu yapmasını herkesten bekleyebilir misiniz?

Onun için birkaç nesil eksikli, temelsiz ve çarpık bilgilerle yetişmek zorunda kaldı....

Şimdi bu problemi ortadan kaldıracak, önemli bir kitap var önümüzde...

Değerli bir ilim adamının Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil'in herkesin zevkle okuyabileceği ve anlayabileceği bir tarzda kaleme aldığı KAYI isimli roman tadındaki eser, hacminin aksine büyük bir boşluğu dolduruyor.

"Birincil Kaynaklardan Osmanlı Tarihi" üst başlığı ile yayınlanan kitap, "Kayı yiğitleri Söğüt yolunda" bölümüyle başlıyor ve "Sultan Çelebi Mehmed'in şahsiyeti" bölümüyle bitiyor.

Osmanlı tarihinin bu kesitini iki yüz sayfaya böyle bir ilmî ciddiyet ve edebî üslupla sığdırmak kolay değil ve onun için yazımın başlığını ilaç gibi kitap koydum.

Sevgili Murat Başaran, değerlendirmesinin ötesinde okuyucuların fikrine tercüman olurcasına eserin tamamlanması yönünde bizi teşvik ve tahrik etmekten de geri durmamıştır.

KAYI II'de, Söğüt ve Domaniç'te başlayan ve adı Osmanlı olan hareketin mimarlarının planlı, programlı, disiplinli ve tedbirli hareketleri, insanî değerlere tam bağlı, saf itikat ve pak yaşayışları

neticesinde bir asra varmadan gerçek bir dünya gücüne doğru giden muazzam başarılarının devamını bulacaksınız.

Sultan Çelebi Mehmed'in fetret devrinden çıkardığı ve hayatiyet kazandırdığı devlete, oğlu II. Murad Han zindeliğini ve itibarını yeniden verecektir. Bu arada Avrupa, Osmanlı'yı Rumeli'den söküp atmak üzere son bir hamle ile tekrar Haçlı seferlerini başlatacak ise de II. Murad Han, 1444'te Varna'da ve 1448'de Kosova'da karşısına çıkan orduları darmadağın edecektir.

II. Mehmed'le birlikte ise gazâ aşkı artık bir cihan hükümdarlığı fikrine, İslam'ın sancağı altında birleşmiş bir dünya sevdasına yönelecektir. Nitekim 1453'te İstanbul'un fethi, onları bu arzularına götürecek kapıyı açmış oluyordu. Şimdi Fatih, bir zamanlar Roma imparatorluğunun hâkim olduğu bütün toprakların varisi olduğunu açıkça ilan ediyordu. Bu itibarla o, Büyük Türk sultanı ve Osmanlı padişahı yanında III. Roma İmparatorluğu hakani diye de selamlanıyordu.

Diğer taraftan Fatih'i, İstanbul'u fethetmekle birlikte aşkına kavuşmuş maşuk gibi artık payitahtta gününü gün edecek, zevk ü safa sürececek diye bekleyenler kısa sürede yanıldıklarını görecek. Zira onun asıl aşkının i'la-yı kelimetullah yani Cenab-ı Hakk'ın ismi şerifini cihana yaymak olduğu gerçeği bir kez daha zihinlere kazınacaktı.

Nitekim onun otuz yılı bulan saltanat döneminde, fetih dalgası Sırbistan, Arnavutluk, Mora, Bosna, Hersek, Eflak, Boğdan, Kırım, Dalmaçya ve Hırvatistan ülkelerini sardı ve yuttu. Batılıların bel bağladığı Akkoyunlu Uzun Hasan'ın kudretli devleti, bir pençede inkıraza verildi. Trabzon Rum imparatorluğu, İsfendiyar ve Karaman beyliklerine son verilerek Anadolu birliği büyük ölçüde kuruldu. Çağının en büyük deniz gücüne sahip devletlerinden Venedik'in unvanı, yerle bir edildi. Artık Venedik şehrinin kulelerinden Osmanlı akıncılarının yaktığı ateşler korkuyla karışık bir gıptayla izlenir olmuştu. Ve Fatih 1481'de, ahfadına her bakımdan muazzam bir devlet bırakarak hayata gözlerini kapadı.

Ünlü mütefekkirlerimizden Ahmet Hamdi Tanpınar: “Bir vatani olmak, hür ve müstakil yaşamak, tarihine sahip çıkmak birtakım mükellefiyetlerle kabil olan nimetlerdir” der. *KAYI I* ve *II*’yi okurken Osmanlı’yı bir dünya gücü hâline getiren ecdadımızın, bu mükellefiyetleri eksiksiz yerine getirdiklerine şahit olacaksınız.

Zira yaşadığımız bu vatanın kurulmasında ve bize kadar intikalinde Osmanlıların fedakârlıklarını anlamak ve anlatabilmek gerçekten güç. Samimi bir gayret, tertemiz bir inanç ve muhteşem bir azim ve fedakârlık söz konusu.

Bütün bunların yanı sıra bu güzide vatani teslim edecekleri nesilleri de hiçbir zaman unutmuyorlar. Bu itibarla ilme ve eğitime verilen değer her şeyin üzerinde. İstanbul’u sadece bir başkent değil dünyanın en büyük ilim merkezi kılma hamleleri fetihle birlikte kendini gösteriyor.

Osman Gazi’nin “insanı yaşat ki devlet yaşasın” düsturuna tam ve gönülden yaklaşım. İnsanı her türlü dini, ahlaki, ve ilmî değerlerle donatma birinci idealleri olunca, neticede bir devlet azametinde, devlet ciddiyetinde ve devlet haşmetinde nesiller ortaya çıkıyor ve dünyaya refah ve mutluluk dolu asırları yaşatmaya devam ediyorlar.

Diğer taraftan Kayı’nın cihan hâkimiyetine doğru yürüdüğü yolda çektiği çile, ızdırıp, meşakkat ve gösterdiği gayrete ise değerli bilim adamı Prof. Dr. Hasan Seçen dikkati çekmekte ve şu enfes yorumu getirmektedir:

KAYI’yı okuyan okuyucu altı yüz yıllık bir devletin kurucusu Kayı yiğitlerinin zihin dünyasını daha yakından keşfediyor. O insanların devleti yaşatma aşklarını, bilgelikle birleşmiş kahramanlıklarını, ahde vefalarını, adalet duygularını, hangi ırk ve dinden olursa olsun insanlara karşı duydukları merhamet ve şefkatlerini, cömertliklerini, zalime aman vermeyen bu insanların bir âlim veya bir derviş karşı-sındaki tevazularını daha yakından öğreniyor. İlmî bir eser olmasına rağmen, Tarık Buğra’nın Osmancık’ı, Kemal Tahir’in Devlet Ana’sı, Mustafa Necati Sepetçioğlu’nun Konak, Çatı, Üçler, Yediler, Kırklar’ı

tadında edebî bir üslupla hazırlanan KAYI'yı kütüphanemde hep muhafaza edeceğim. KAYI'yı bir kere okudum, ama yine okuyacağım.

Yaşama ve olumsuzlulara karşı direnme gücümün tükendiğini hissettiğim zamanlarda, kendime ve çevreme güvenimi yitirmeye başladığım zamanlarda, iç ve dış dünyadaki gailelerin galip gelip kalbimin katılaştığını hissettiğim zamanlarda ve “Göz yaşı rahmettir” mübarek sözüne muhatap olmak için ağlamak istediğim zamanlarda Kayı'yı okuyacağım...

Okuyucularımı KAYI II ile baş başa bırakıyorum.

Eserin hazırlanmasında destek, teşvik ve yardımlarını gördüğüm rahmetli Mustafa Kıbrıslı Bey ile Ramazan Mercan, Hakan Gürsel, Abdülkerim Şaşmaz ve Fehim Harmanş'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Timaş Yayınları Tarih Bölümü Proje Editörü Adem Koçal ile eseri büyük bir titizlikle baskıya hazırlayan Zeynep Berktaş'a ve kapağını tasarlayan Ravza Kızıltuğ'a en içten şükranlarımla hizmetlerinin devamını dilerim.

Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil

BİRİNCİ BÖLÜM

II. MURAD HAN

Oğul! Padişahlar, elinde terazi tutmuş bir kimseye benzerler. Sen padişah olunca teraziyi doğru tutmanı isterim. O zaman yüce Allah da, senin iyiliğini arzular

FİTNEBAŞI BİZANS

Çelebi Sultan Mehmed ciddi olarak rahatsızlanınca (1421) Amasya'daki oğlu Murad'a haber verilmesini ve onun derhâl merkeze gelmesini istemişti. Zira ortaya çıkacak bir iktidar boşluğunda Bizans'ın Şehzade Mustafa'yı salıvererek bir buhran çıkarmasından endişe duyuyordu.

Şehzade Murad süratle hareket etti ise de babasını dünya gözü ile bir kez daha göremedi. Bursa'ya geldiğinde babasının vefat haberini öğrendi. Durumu Edirne'de Veziriazam Bayezid Paşa'ya bildirdi. Bunun üzerine Sultan Çelebi Mehmed'in herhangi bir hadiseye meydan vermemek için gizlenmekte olan vefatı ilan olundu. Cenazesi alınarak Bursa'ya getirildi.

II. Murad Han on sekiz yaşında iken 25 Haziran 1421'de Bursa'da tahta çıktı. Ceddi Yıldırım Bayezid'in damadı büyük âlim Emir Buhari hazretlerinden kılıç kuşandı ve dualarını aldı.

Ardından babasının defin işlemleri ile meşgul oldu. Cenaze muhteşem bir alay ile Yeşil Cami Türbesi'ne konuldu. Murad Han babasının ruhu için pek çok sadakalar dağıttı.

II. Murad Han bu ilk vazifeleri ifadan sonra cülusunu komşu hükümetlere bildirdi. Bizans imparatoru derhâl iki elçiyi padişaha gönderdi. Bunlardan biri yeni padişahı tebrik ve taziyet etmek üzere vazifelendirilmişti. Diğeri ise Çelebi Mehmed dönemindeki sulhun devam edebilmesi için, Murad'ın iki erkek kardeşini imparatorun himayesine (rehin) almak üzere gelmiş bulunuyordu. Eğer bu çocuklar verilmezse İstanbul'daki saltanat müddeisi Mustafa Çelebi'nin serbest bırakılacağı tehdidinde bulunmuşlardı.

Bu sırada saltanat atabeği olan veziriazam ve beylerbeyi Bayezid Paşa, padişah namına olarak sefirlere:

“Müslüman evladının Müslüman olmayanlar nezdinde terbiyesi Hazreti Peygamber'in şeraitine uygun değildir. Efendinize

söyleyiniz, lütfen bu istekten vazgeçsin. Padişahımız kendisi ile iyi ilişkiler kurmak istemekte ve aradaki anlaşmalara bağlı kalacağını bildirmektedir” cevabını verdi.¹

Şehzadelerin teslim edilmemesi üzerine İstanbul’da imparatorun devlet adamları arasında bir görüşme oldu. İmparatorun oğlu ve saltanat ortağı olan Yuannis, bir kısım devlet adamları ile Mustafa Çelebi taraftarı idiler. İhtiyar imparator Manuel ile bazı devlet adamları ise Murad’la anlaşmayı muvafık buluyorlardı. Ancak Yuannis taraftarları, Gelibolu’yu kendilerine teslim vaatinde bulunan Mustafa Çelebi ile anlaşmakta ısrar ettiklerinden, onların fikirleri galebe çaldı. Derhal General Dimitrios Leontarios on kadirga ile Limni Adası’na gönderildi.

İmparator Manuel, Türkler arasında çıkaracağı nifaktan büyük istifadeler elde edeceğini ümit ediyordu. Şehzade Mustafa ise her ne elde ederse kazanç olacağı ve hiçbir şey kaybetmeyeceği için memnuniyetle razı oldu. Yapılan anlaşmaya göre Mustafa muvafak olduğu takdirde Gelibolu’yu, İstanbul’un kuzeyinde Boğdan hududuna kadar Karadeniz sahilindeki bütün şehirleri ve Erisos ile Aynaroz’a kadar Teselya havalisini imparatora iade edecekti.

Şehzade Mustafa’nın bu ahitnameyi imzalaması üzerine Leontarios, onu ve destekçisi İzmirli Cüneyd Bey’i kadirgalara bindirip Gelibolu’ya çıkardı. Murad Han’a bağlı birlikler karşılarına çıktı ise de Cüneyd Bey’in idaresindeki Mustafa Çelebi kuvvetlerine mağlup olarak Gelibolu Kalesi’ne kapandılar. Kale muhafızları Murad Han’a bağlı kalarak teslim teklifini reddettiler. Mustafa Çelebi ve General Leontarios’un emrindeki Bizans birlikleri ile aralarında şiddetli çarpışmalar oldu.

Bunun üzerine Mustafa Çelebi Gelibolu halkının ileri gelenlerini görüşmeye davet etti. Onlara:

“İyi bilirsiniz ki Yıldırım’ın oğluyum. Siz de babamın kullarısınız. Efendinize karşı neden hürmetsizlik ediyorsunuz? Şayet benim tarafıma dönüp de, Edirne’ye babamın evine gitmem için bana yol vererseniz, bundan sonra kullarım değil kardeşlerim olacaksınız.

Size karşı teveccühümü muhafaza edeceğim, sizi ziyadesiyle taltif edeceğim ve ihsanlarda bulunacağım. Yok eğer haklarınızı zorla elde edersem sizi muhakeme eder ve hakkınızda en ağır hükmümü veririm.” Bu sözleri dinleyen ayandan bazıları derhâl itaatlerini arz ettiler. Ertesi gün Gelibolu’dan pek çok kimse ile komşu kasabaların halkı da Mustafa’nın sancağı altında toplanarak Osmanlı tahtının meşru varisi olmak üzere sadakat göstereceklerine yemin ettiler.

Buna rağmen Gelibolu Hisarı Kumandanı Şah Melik mukavemeteye devam etti. Gelibolu muhasarasını İzmirli Cüneyd Bey ile general Leontarios’a bırakan Mustafa Çelebi Edirne’ye doğru yola çıktı.² İsyân büyüyordu...

DÜZMECE MUSTAFA

Sultan Murad Bursa’da saltanat tahtına geçer geçmez çevresine bağışlar, armağanlar, rütbelere dağıttıktan sonra Anadolu işleri ile meşgulken Selanik’ten isyan haberi geldi.

Yıldırım Bayezid’in Timur Han’la yaptığı amansız cenkte kaybolduktan sonra bir daha ortalarda görünmeyen şehzadelerinden Mustafa, şimdi saltanat davasıyla ortaya çıkmış bulunuyordu.

Şehzade Vardar Yenice’sine geldiğinde Evrenosoğulları ona katıldılar. Serez önüne geldiğinde kalede bulunan askerler hiç karşı koymadan onun tarafına geçtiler. Tesirli ve ikna edici konuşması ve ateşli hitabeti sayesinde görüştüğü her akıncı beyini tarafına çekmeye muvaffak oluyordu. Neredeyse Rumeli mıntıkası Mustafa’nın eline geçmiş bulunuyordu.

Şehzade Murad taraftarları uzunca bir süredir kendisinden haber alınamayan ve Çelebi Mehmed’in ölümüyle aniden ortaya çıkan bu şehzadenin Yıldırım’ın oğlu olamayacağını, muhtemelen bir sahtekâr olabileceğini belirterek “Düzmece” lakabını taktılar.

Böylece taraftarlarını etrafından dağıtmayı düşünüyorlardı. Siyasetle söylenen bu lakaba karşılık Ankara Savaşı’nda yer alan nice beyin ve Evrenos’un bu şehzadenin yanında yer alması, muhtemeldir ki onun gerçek bir Osmanlı şehzadesi olduğunu ortaya koyuyordu.

İşte bu itibarlardır ki isyan gittikçe büyümüş ve tehlikeli bir hâl almıştı.

Diğer taraftan genç padişah vezirlerini ve beylerini olayı istişare etmek üzere toplamıştı.

Vezirlerden İbrahim Paşa ile Hacı İvaz Paşa isyanı fazla önemsemeyip Bayezid Paşa'nın tek başına Düzmece'nin hakkından gelebileceğini ifade ettiler.

Rumeli beyleri paşanın tanışıdır. O yakadaki sipahilerin başbuğları kendisini severler. Eğer serdarlıkla öteki yakaya geçerse alacağı tedbirlerle kısa zamanda bu isyanı bastırır.

Timurtaş Paşa'nın oğulları Umur, Oruç ve Ali beyler tehlikenin büyüklüğüne işaret ederek bunun tedbir olmadığını ve hadisenin felaketle neticelenebileceğini belirttiler ise de Padişah, İbrahim Paşa ile Hacı İvaz Paşa gibi gün görmüş vezirlerinin sözlerini kıramadı.

Dönemin çağdaş tarihçileri İbrahim Paşa ile İvaz Paşa'nın padişahın katında yıldızı parlayan Bayezid Paşa'yı çekemediklerinden bu oyunu oynadıkları ve onu tek başına bu gailenin içine attığını belirtirler. Hatta Aşıkpaşazâde, beylerin Bayezid Paşa'ya:

“Rumeli beylerbeyisin. Şimdiye dek bölgenin balını sen yedin. Var arısını dahi sen söndür” dediklerini yazar!³

Sultan Murad çekimser kalan Bayezid Paşa'ya:

“Lala bu dileğe hayır deme, varmak gerektir. Himmət kuşağını güçlü bileğe sarmak gerektir. Bu işin üstesinden senden başkası gelemez. Bu devlet uğruna senin gibi kimse koşmaz” diye buyurdu.

Bayezid Paşa padişahın bu sözlerine karşı:

Bir baş ki senin uğruna ölmez ham kabaktır.

Bir kulun ki sözünü tutmaz sana düşmandır.

Dökülse nola yoluna benim kanım.

Feda olsun hünkârıma başımla canım

Dedikten sonra: “Hünkârım yiğit bir savaşçı olarak kendisini gösteren ve tahtta hak iddia eden bu adama karşı niceleri itaat yolunu tutmuştur. Sanırım ki Rumeli askerlerinin çoğu ona katılmış,

bağlılık kuşaklarını bellerine sarmış bulunmaktadır. Şayet yenilgi mukadder hâle gelirse boyun eğmiş gözükererek karşı tarafa katılıveririm. Sakın bunu hıyanet olarak yormayasın. Bu durumda sizinle karşı karşıya gelirsek onların beyleri arasında ayrılık ve bölünme tohumlarını eker, ileri gelenlerini ürkütür, böylece yenilgiye uğramalarını kolaylaştırırım.”

Hünkârın bu güçlü serdara inancı ve güveni tamdı. İsteddiği gibi hareket edebileceğini bildirdi.⁴

Bayezid Paşa Gelibolu yolu kapalı olduğundan kış mevsiminde İstanbul Boğazı'nda Güzelce Hisar'dan bin bir müşkülâtle karşı tarafa geçti. Yanında fazla kuvvet yoktu. Edirne tarafına giderek orada da kuvvet topladı. Mustafa Çelebi'nin Gelibolu'dan çıkıp üzerine geldiğini duyunca onu Sazlıdere mıntıkasında karşıladı.

Bayezid Paşa askerlerinin karşı tarafa geçmelerinden ciddi surette endişe ediyordu. Bu itibarla savaşa girişmeden önce onlara bir nutuk çekti. Mustafa'nın gerçek bir Osmanlı şehzadesi olmayıp Bizanslılar tarafından yetiştirilmiş ve devletimizi bölmek, parçalamak isteyen bir hain olduğunu vurguladıktan sonra:

“Görüyorsunuz daha iktidarı eline almadan ülkemizin en iyi yerlerini Bizanslılara teslim ediyor. Bu yerleri ecdadımız büyük zahmetlerle fethetmişlerdi. Bilmiyor musunuz ki, Gelibolu şehri ve boğazı şark ve garbın Ege Denizi ile Karadeniz'in anahtarıdır. Şimdi Gelibolu'da Bizanslılar hükmetmekte olduklarından, Türkler, Hıristiyan esirlerini Anadolu'ya geçiremezler. Bu hâller bizim felaketimizin başlangıcını teşkil etmektedir. Bizanslıların ise kurtuluşu olur. Bu itibarla devletimizin geleceği için sizden aslanlar gibi hücum etmenizi istiyorum” dedi

Bu sırada Bayezid Paşa'nın üzerlerine geldiğini haber alan Cüneyd Bey de Gelibolu muhasarasını kaldırarak Mustafa'ya katılmış bulunuyordu. Mustafa Çelebi ise yine etkili bir hitabetle Bayezid Paşa'nın yanındaki askerlere seslenerek, kendisinin Yıldırım Han'ın oğlu olduğunu Rumeli beylerinin bu sebeple kendisine katıldığını,

dolayısıyla hiç vakit geçirmeden gerçek sultanlarının yanında yer almalarını bildiriyordu.

Mustafa'nın çağrısı ve akıncı birliklerinin hareketi etkisini göstermişti. Nitekim çarpışmanın hemen ilk anlarında Bayezid Paşa kuvvetlerinin sağ ve sol kolları karşı tarafa iltihak ettiler. Bu durumda çarpışmanın faydasızlığını gören Bayezid Paşa da teslim olma yolunu tuttu.

Şehzade Mustafa onun bu hareketinden fevkalade memnun kalarak onu derhâl vezirlikle mükafatlandırmak istedi. Fakat yanındakiler paşanın bu şekilde ciddi bir mukavemet göstermeden gelip teslim oluşundan kuşkulanmışlardı. Mustafa'yı uyanık durmaya teşvik ettiler. Mustafa, kendisinin düzme ve sahte bir şehzade olmayıp gerçek olduğunu ispat için vücudunda Ankara Savaşı'ndan kalmış olan yara izlerini Bayezid Paşa'ya gösterdi. Böylece bu kudretli beyin saygısını tam anlamıyla celbetmek istemişti.

Mustafa Çelebi'nin bütün hareketlerini, kuvvetli bir mücadele adamı olan veziri Cüneyd Bey idare ediyordu. Cüneyd Bey, Bayezid Paşa'dan hiç hoşlanmamış ve yanlarında bulunuşunu bir tehlike olarak görmüştü. Bu itibarla Mustafa'nın onun hakkındaki tereddütlerini artırdı. "Efendisini (Sultan Murad'ı) terk eden bir hainin sana ne faydası dokunur" diyerek ona güvenilemeyeceğini belirtti. Neticede Cüneyd'in şiddetli tahrikleri ile Bayezid Paşa şehit edildi.⁵ Bayezid Paşa'nın Bursa'da bir mescidi, imareti ve medresesi vardı.

Mustafa Çelebi bu başarılarından sonra büyük bir alayla Edirne'ye girdi. Namına para bastırdı. Artık Rumeli'de bütün yerler onun iktidarını tanımış bulunuyordu.

Yanında bütün Rumeli beyleri ve kuvvetleri olduğu hâlde Anadolu tarafına geçmek üzere Gelibolu'ya geldi. Onun Sazlıdere muvaffakiyetini ve hükümdarlığını haber alan Şah Melik Bey de Gelibolu'yu Leontarios'a teslim etmişti.

Mustafa Çelebi kaleye Bizans kuvvetlerini yerleştirmek isteyen generale:

“Size olan taahhütlerimin arasında Gelibolu Kalesi’nin de olduğunu biliyorum. Fakat böyle meşru olmayan bir harekette bulunacak olursam ne beylerim benim başbuğluğumu kabul eder ne de sizlerin memleketlerine girmenize rıza gösterirler” diyerek menfi cevap verdi. Leontarios çaresiz İstanbul’a dönerek keyfiyeti imparatora anlattı. İmparator Manuel bunları öğrendiği zaman çok müteessir oldu ve fena hâlde hiddetlendi. Fakat yapacak herhangi bir şeyi de yoktu.⁶

Gelibolu Kalesi’ni iyice tahkim eden Mustafa Çelebi donanmaya kaptanlar ve kumandanlar tayin eyledi. Daha sonra Anadolu’ya geçmek yerine tekrar Edirne’ye dönerek saltanat sürmeye başladı.

MÜTTEFİK ARAYIŞLARI

Sultan II. Murad, Bayezid Paşa’nın öldürüldüğünü ve onunla birlikte giden askerlerinin de Mustafa’ya iltihak ettiklerini haber alınca sarsılmış ve dayanma gücü kırılmıştı. Ancak Mustafa Çelebi’nin Anadolu’ya geçmek yerine Edirne’de saltanatın tadını çıkarmaya başlaması kendisine rahat bir nefes aldırdı.

Öncelikle Mustafa Çelebi’nin, Gelibolu meselesinden dolayı Bizans ile arasının açılmasından istifade etmek istedi. Bayezid Paşa’nın ölümü üzerine yerine tayin edilen yeni veziriazam, Çandarlı İbrahim Paşa’yı İstanbul’a gönderdi.

Usta bir diplomat olan İbrahim Paşa, Mustafa Çelebi ile imparatorun aralarının bozulduğundan haberi yokmuş gibi Manuel’den yardım istedi. Babası Çelebi Mehmed’e yaptığı gibi oğluna da yardım edebileceğini ve bundan kendisinin de kazançlı çıkacağını söyledi. Ancak imparatorun Gelibolu ile iki şehzadenin tesliminde ısrar etmesi sebebiyle anlaşma yine sağlanamadı.⁷ Ayrıca bu sırada Mustafa’nın elçileri tekrar gelmiş ve bitaraf kalındığı takdirde harp sonunda Gelibolu’yu Bizans’a teslim edeceğini tekrar taahhüt etmişti.

Mustafa Çelebi böylece Gelibolu geçidine ve donanmaya hâkim olduğu gibi, İstanbul Boğazı’nı da tutmuş bulunuyordu.

Ancak Murad Han bu bunalımlı günlerde kıymetli bir müttefik buldu. Foça’daki şap madenlerini işleten Cenevizliler burada

oturmalarına karşılık her sene Osmanlılara muayyen bir miktar para ödüyordular. İhraç ettikleri şapları Avrupa piyasalarına sevk ediyorlardı. Sultan Çelebi Mehmed'in sağlığında gelerek kendisiyle görüşen Giovanni Adorno, senede yirmi bin altın vermek suretiyle on sene müddetle Foça'nın bu maden imtiyazını almıştı.

Lakin Adorno'nun son senelerde Cenevizlilerle Katalanlar arasındaki muharebeler sebebiyle işleri iyi gitmemiş ve borçları bir hayli artmıştı.

Murad Han'a mektup göndererek babası ile arasındaki iyi ilişkilerden bahsettikten sonra kendisi ile de bu dostluğu sürdürmek istediğini bildirmiş ve:

“Seni kadırgalarım ile Anadolu'dan Rumeli'ye geçirmeye, sana yardım etmeye ve hiç kimsenin yapmadığı hizmeti sana yapmaya hazırım. Yalnız emrini bekliyorum” diye yazmıştı.

Murad Han bu teklifi memnuniyetle kabul ederek, “İnşallah birkaç gün içinde Bursa'ya geleceğim. Yakınlarından sadık birini oraya gönder. Bu husus hakkında düşünelim ve yapacaklarımızı kararlaştıralım” cevabını verdi.⁸

Murad Han'ın Foçalılarla ittifakını duyan Cüneyd Bey, Mustafa Çelebi'yi ikaz etti. “Murad boş durmuyor. Bir taraftan imparatorla anlaşmaya çalışıyor, diğer taraftan Frenklerle işbirliği yapıyor. Biz ise Edirne'de hiçbir hazırlıkta bulunmadan oturuyoruz. Onlar bu tarafa gelmeden evvel biz karşı tarafa geçelim. Şimdilik her hususta onlardan üstünüz. Şayet bu tarafa geçecek olurlar ise bizim için felaket olur.”

Bu yerinde ikazlar üzerine Mustafa Çelebi hemen kuvvetlerini toplayarak Gelibolu yoluyla Lapseki'ye geçti (20 Ocak 1422). Yanında on iki bin atlı ve beş bin yaya kuvveti bulunuyordu. Üç gün orada kaldıktan sonra Bursa tarafına yürüdü.

Murad Han ise harekete geçmeden önce kırık gönlü ile duası makbul olanların eşliğine koşmuştu.

Bunların başında velilik yolunun serçeşmesi, din meclisinin ışığı, o dönemde âlimlerin önderi, evlad-ı Resul Emir Sultan Hazretleri

geliyordu. Şeyhin kapısına varan II. Murad Han ondan, bu âsinin yüreğinin yağını eritmek ve fesatlık yangınını söndürmek için hayır duada bulunmasını rica etti.⁹

Emir Buhari Hazretleri de ellerini açarak, Osmanlı devletinin devamı ve düşmanlarının yıkılıp berbat olması için Cenab-ı Hakk'a yalvardı. Sultan Murad'ın gönlünü ferahlatıcı müjdelere verdi ve âkıbetin hayırla neticeleneceğini bildirdi. Ardından padişahın kılıcını beline bağlayarak nasihat ve tavsiyelerde bulundu. Dua ve senalar ile yolcu etti.

Sultan Murad büyük bir huzur içerisinde morali yerine gelmiş olarak askeriyle harekete geçip Ulubat Gölü kıyısına gelerek otağını kurdurdu.

BRE TÜRK TURHAN!

Timurtaş Paşa'nın oğulları ve akıncı kollarının yiğit serdarları Umur, Oruç ve Ali beyler Murad Han'ın huzuruna vararak Musa Çelebi tarafını tuttuğu için Sultan Çelebi Mehmed tarafından Tokat'ta hapsedilen Mihaloğlu Mehmed Bey'in serbest bırakılmasını isteyerek şöyle dediler:

“O, gün görmüş, umur sürmüş büyük bir beydir. Düzmece'ye boyun eğen ve ayak uyduran bütün beylerin başıdır. Onlara tek söz dinletecek serdardır. Bu cefa çekmiş ihtiyarı hapisten çıkarıp yüce tahtının huzuruna çağırıp görüşürsen savunma tedbirleri konusunda sağlam bir karar almış olursun.”

II. Murad Han bu genç vezirlerinin sözlerini kabul ederek Mihaloğlu'nu şan ve şerefle otağ-ı hümayununa getirtti. İkrâm ve iltifatlarla karşıladı. Kırık gönlünü tamir etti. Mihaloğlu Mehmed Bey ise kulların, ulu eşiğe karşı her zaman saygılı olması gerektiğini ve ne hizmet buyurulursa daima can ve başla koşacağını samimi bir dille ifade ederek padişahı hoşnut etti.

O gece ırmak boyuna inen bu ihtiyar gazi, yetiştirdiği silah arkadaşlarına isimleri ile bir bir seslenmeye başladı:

“Bre Türk Turhan! Bre Evrenosoğulları! Bre Gümlüoğlu!”

Yaşlı akıncı beyinin gür sesini duyan Rumeli beyleri kıyıya koşuyordu. Öldü bildikleri bu yiğit beyin sesini işittiklerinde kulaklarına inanamamışlardı.

Mihaloğlu ise devam ediyordu:

“Bre beyler! Ekmek hakkını yitirip, baş çekmek töresini uyandırmak, sizin şanınıza layık mıdır? Kim olduğu bilinmez, aslı karışık bir kimsenin davasını kabul edip, soyu belli, şahlığa liyakati bilinen genç padişaha bağlılıktan yüz döndürmek bahadır kişilerin yapacağı iş midir? Böyle davranışların sonunun nedamet ve pişmanlık olduğu bilinmez mi?”¹⁰

Bir taraftan Mihaloğlu’ndan bu sözleri dinleyen Rumeli beyleri diğer taraftan da geçmiş yıllardaki gazâları hatırlayıp sevinç gözyaşları döküyorlardı. Zira bu yaşlı akıncı beyinin hapsi sekiz yılı bulmuş olduğundan hemen hepsi onun hayatından ümidi kesmiş durumdaydılar. Şimdi sesini duymakla geçmiş yıllardaki gibi dostluk ve bağlılık duygularını yenileyip tekrar bir arada olmayı gözler oldular.

Öte yandan Şehzade Mustafa, beş bin kadar yaya ve atlı asker seçerek köprünün üst başından karşıya geçmelerini emretmişti. Sultan Murad bu haberi alınca Umur Bey’i iki bin seçme sipahi ile o tarafa gönderdi. Umur Bey süratle onların geçeceği mevkiye gelerek pusuya yattı. Gece karşıya geçenleri ani bir baskınla bozguna uğrattı ve pek çoğunu esir etti. Mustafa bu bozgun haberi ile birlikte Rumeli beylerinin karşı tarafla görüştüğünü haber alınca yıkıldı.

Bu sırada Hacı İvaz Paşadan Şehzade Mustafa’ya, Timurtaşoğullarından ise Aydınoğlu Cüneyd’e mektuplar geldi. Hacı İvaz Paşa Mustafa’ya bağlılığını bildiriyor ancak yanındaki beylerin beri tarafla anlaşmasını savaş esnasında kendisini yakalayıp Murad’a teslim edeceklerini bildiriyordu.

Timurtaşoğulları ise Cüneyd Bey’e, beylerin bu tarafla anlaşmasını bildirip daha fazla orada durmasının ahmaklık olacağını, bir an önce bu tarafa geçip hünkâra bağlılık bildirisini sunmasını, böylece eski beyliğine tekrar kavuşmasının mümkün olacağını belirtmekteydiler.

Mustafa mektubu okuyunca derhâl İzmiroğlu'nu çağırtdı. Onun mektubu ile karşılaştırdıklarında Rumeli beylerinin anlaştıklarına kesin kanaat getirdiler. Kaçış yolundan başka bir çare kalmadığını gördüler. Nitekim Hacı İvaz Paşa kuvvetleriyle karşıya geçip savaşa giriştiği sırada Mustafa da yanında bulunan üç beş adamıyla birlikte Biga yönüne doğru uzaklaşmaya başlamış bulunuyordu.

Tan yeri ağarırken Murad Han da karşı yakaya geçti. Onun gelişini gören Rumeli beyleri özürler dileyerek ayağına düştüler. Affedilmelerini dilediler. Vezirlerden İbrahim Paşa "Hepsini kırmak gerektir" dedi. Hacı İvaz Paşa ve Mihaloğlu ise:

"Bunları hep Aydınöglü fesada vermiştir. O bunlara Mustafa'nın, Yıldırım'ın oğlu olduğunu söyledi. Bunlar da inandılar. Mağdur oldular. Şimdi Düzmece olduğunu bildiklerinde işte tarafımıza geldiler, suçları yoktur" diyerek bağışlanmalarını dilediler. Bunun üzerine padişah hepsini affetti."¹¹

MUSTAFA ÇELEBİ'NİN SONU

Süratle Biga önüne gelen Mustafa Çelebi nehrin taşmasından dolayı karşı yakaya geçecek yolu bulamamıştı. Biga kadısı bir hayli altın mukabilinde kendisine geçidin yerini göstererek yardımcı oldu. Bu sayede sahile inerek orada bulunan gemilere atlayıp Gelibolu tarafına hareket etti. Giderken takip edilmemesi için sahilde kalan diğer gemileri kullanılmaz hâle getirmişti. Gelibolu'ya vardığında ise gemilerin geri dönmelerine meydan vermemek için hepsini karaya çektirdi. Sahillere muhafızlar tayin ettikten sonra Gelibolu Kalesi'ne vardı.

Öte yandan Murad Han ise Mustafa Çelebi'nin işini sıcağı sıcağına bitirmek arzusundaydı. Gemilerin tahrip edildiğini görünce evvelce anlaşmış olduğu Foça Ceneviz Beyi Adorno'ya haber göndererek harp gemileri ile gelmesini istedi. Bu arada paraya tamah ederek Mustafa'nın kaçışına zemin hazırlayan Biga kadısını geçidin başına astırdı.¹²

Adorno derhâl yedi harp gemisi ile Lapseki'ye geldi. Murad Han beş yüz kadar adamı ile kadırgaların en büyüğüne bindi. Frenkle-

rin kendisini külliyetli para mukabilinde Mustafa'ya teslim etmesi ihtimalini nazarı dikkate alarak ihtiyatlı hareket ediyordu. Diğer kadirgalarda da Türk ve Frenk askerleri eşit bir biçimde bulunuyordu.

Gemilerle tam denizin ortasına gelindiği vakit Adorno, Sultan Murad'ın önünde diz çökerek şap madenleri dolayısıyla Osmanlı hazinesine olan borcunun bağışlanmasını rica etti. Adorno'nun hazineye borcu tam yirmi yedi bin altını bulmuştu. Ancak şu an, belki de onun sadakatini temin edecek en önemli bir vakitti. Murad Han isteğini kabul ederek eline vesikasını verdi.

Mustafa Çelebi, Gelibolu surlarının üzerinden Ceneviz gemilerinin pupa yelken geldiklerini görmüştü. Derhal Adorno'ya bir adam göndererek Murad'ı karaya çıkarmamasına mukabil elli bin altın vereceğini vaat etti. Adorno bu teklifi tereddütsüz reddetti.

Gemiler Gelibolu önüne gelince Mustafa'ya bağlı güçler bunların karaya asker çıkarmasına mani olmak istediler. Bunun üzerine Adorno beş yüzden fazla okçu kuvvetini yirmi kadar kayığa bindirerek sevk etti. Bunlar karaya çıktılar ve Mustafa'nın okçularını uzaklaştırarak sahilin müdafaasını emniyet altına aldılar.¹³ Bunun üzerine Murad Han da gayet mahir bin okçu ve üç binden fazla cesur ve şeci muhariple beraber karaya çıktı.

Bu birlikler seri bir harekâtla Mustafa'nın birliklerini imha etmeye başladılar. Mustafa Çelebi artık hiçbir şekilde Murad'a karşı koyma ihtimalinin kalmadığını anlamıştı. Süratle kaçarak Edirne'ye can attı. Sarayda bulabildiği hazineleri alarak Eflak'a doğru kaçmak istedi.

Murad Han'ın seçme birlikleri ise hiç durmadan kendisini takip ediyorlardı. Nihayet Edirne'nin kuzeyinde Tunca Nehri kenarındaki Kızılağaç Yenicesi'nde yakalayarak Edirne'ye getirdiler.

Mustafa Çelebi, Sultan Murad'a bir şey söylemek istediğini beyan etti ise de itibar olunmadı. Murad Han onun alelade bir şahıs gibi öldürülmesini emrettiğinden hisar burcunda asıldı.¹⁴ Böylece onun Osmanlı hanedanından kabul edilmediğini halk, asker herkese

göstermiş oluyordu. Zira hanedandan katli lazım gelenler ancak boğulmak suretiyle öldürülürlerdi.

Mustafa Çelebi'nin Rumeli'deki hükümdarlığı bir buçuk seneye yakın sürmüştü. Kendisi çok güzel ve etkileyici konuşurdu. Sazlıdere'de Bayezid Paşa kumandasındaki kuvvetlere hitabı ve onları kendi tarafına meylettirmesi bunun açık bir göstergesi idi.

Murad Han kendisinin ve askerlerinin Gelibolu'ya çıkmasına, dolayısıyla Mustafa Çelebi'yi ortadan kaldırmasına yardımcı olan Adorno'ya ziyadesiyle ihsanlarda bulundu. Batı Trakya sahilindeki Peritorion köyünün gelirini ve Foçalıların gümrük hasılatını kaydı hayat şartıyla ona bıraktı. Maiyetindekilere de kıymetli elbise ve hediyeler dağıttı.

Edirne ahalisinin de kendisini sıcak ve samimi bir biçimde karşılamasından büyük memnuniyet duyan II. Murad Han halka ve askerlere görülmemiş ziyafetler çekti.

İSTANBUL ÖNLERİNDE

Bizans imparatoru Manuel ve saltanat ortağı oğlu Yuannis, Murad Han'ın Mustafa Çelebi isyanını bastırdığını duyunca endişeye kapılmışlardı. Murad'ın intikam alacağından korkuyorlardı. Derhal Bizans asilzadelerinden Lakanas ve Makro Ganis adlarında iki elçiyi Edirne'ye gönderdiler. Hem saltanatını tebrik etmek hem de aradaki soğukluğu gidermek istemişlerdi.

Elçiler aradaki anlaşmazlıkta bütün kabahati Bayezid Paşa'ya yüklediler. Onun, Sultan Mehmed'in vasiyetine rağmen çocukları vermediği gibi gönderilen elçileri de kovduğunu böylece araya husumet soktuğunu belirttiler.

Murad Han ise elçilerle görüşmeyi reddettiği gibi kendilerini de tevkif ettirdi. Niyeti Bizans'ın fitne ve fesatlarına tamamen bir son vermektir. Hazırlıklarını tamamladıktan sonra elçileri hapisten çıkarttı ve:

“Gidiniz! İstanbul üzerine süratle gelmekte olduğumu imparatorunuza söyleyiniz” diyerek serbest bıraktı.